

группы стран. Это позволяет утверждать, что все составляющие экономики знаний: экономический режим, инновационное развитие, человеческие ресурсы и информатизация равнозначны, интенсификация развития одной из составляющих не является средством для стимулирования построения ЭОЗ.

В статье проанализированы детерминанты инновационного развития национальных экономик с точки зрения дифференциации уровня аккумулированного знания. Предложен метод формального разделения стран на группы в соответствии с уровнем развития экономики знаний. Показано, что все составляющие экономики знаний равнозначны независимо от группы к которой относится страна, а интенсификация развития одной из детерминант не является достаточной мерой для стимулирования построения ЭОЗ. Устойчивое инновационное развитие экономики возможно лишь при условии поступательного, гармоничного и взаимодополняющего развития всех его детерминант: человеческого потенциала, инновационной и информационно-инфраструктуры, институционально-экономического режима. Выявленные закономерности расширяют обосновательную базу теоретико-методических основ совершенствования организационно-экономического обеспечения инновационного развития национальных экономик. Учет выявленных закономерностей при разработке стратегии и операционных планов инновационного развития экономики, позволит достигнуть оптимального результата.

Литература

1. Derek Ch. Underlying Dimensions of Knowledge Assessment: Factor Analysis of the Knowledge Assessment Methodology Data / Ch. Derek, G. Kishore // World Bank Policy Research Working Paper 4216, April 2007. –49 p.
2. Унтура Г.А. Перспективные вложения в развитие экономики знаний: общероссийские и региональные тенденции / Г.А. Унтура // Регион: экономика и социология. – 2009. - №1 – С. 64 – 84.
3. Миндели Л.Э. Концептуальные аспекты формирования экономики знаний / Л. Э. Миндели, Л.К. Пипия // Проблемы прогнозирования. – 2007. - №3. – С. 115 – 136.
4. KEI and KI Indexes (KAM) [Электронный ресурс] - The World Bank Institute, 2009. – 25 p. Режим доступа: http://info.worldbank.org/etools/kam2/kam_page5.asp
5. Data base of the european, national and regional research policies, actors, and programmes [Электронный ресурс] – ERAWATCH, 2010. – 25 p. Режим доступа: <http://cordis.europa.eu/erawatch/index.cfm>
6. INNO-Policy Trend Chart annual country reports [Электронный ресурс] – ERAWATCH, 2003. — № 4. — 43 p. — Режим доступа: <http://www.proinno-europe.eu/trendchart/annual-country-reports>
7. Andersson M. Knowledge Accessibility and Regional Economic Growth / M. Andersson, Ch. Karlsson // Working paper of the Department of Economics & CESIS, Jonkoping International Business School. – 2006. –26 p.
8. Иванов В.В. Инновационная политика при переходе к экономике знаний / В.В. Иванов // Экономическая наука современной России. – 2006. - №1. – С. 47 – 58.
9. Ильин Н.И. Механизм формирования воспроизводственной структуры национальной экономики, основанной на знаниях / Н.И. Ильин // Власть. – 2006. - №7. – С. 69 – 71.
10. Попков В.В. Устойчивое экономическое развитие в условиях глобализации и экономики знаний: Концептуальные основы теории и практики управления: моногр. / В.В. Попков. – М.: Экономика, 2007. – 295 с.
11. Measuring Knowledge in the World's Economies - The World Bank Institute's: Knowledge for Development Program, 2009. – 12 p.
12. Schwab K. The Global Competitiveness Report 2009 / K. Schwab // World Economic Forum – 2009. - 516 p.

Рецензент докт. экон. наук, профессор Е.А. Подсолонко

330.341:338.48:477.45

Севастьянова О.В., ст. викладач,

Бухінська О.Д., студент,

Кримський економічний інститут КНЕУ імені Вадима Гетьмана

ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КОМПЛЕКСУ АР КРИМ

Розвиток інноваційної діяльності в Криму відбувається за класичною технологією, прийнятою в Росії десять років тому. Однак геополітичні і геоекологічні особливості регіону диктують свої регіональні особливості, які в цілому відповідають особливостям трансформації економіки в Україні. У Криму ці особливості виражені найбільш чітко і важливість рекреаційної складової у розвитку економіки регіону вже ні в кого не викликає сумніву.

Дослідження теоретичних проблем розвитку туристко-рекреаційного комплексу Криму присвячені роботи багатьох вчених. «Крим повинен стати причорноморською Швейцарією, а саме високорозвиненим курортно-рекреаційним, торгово-фінансовим регіоном міжнародного значення, забезпеченим власною інфраструктурою з розвиненим море господарським комплексом, ефективним, екологічно чистим сільським господарством і переробною промисловістю» [1, с. 157]. А.Г. Герцена розглянула перспективні напрями розвитку туризму в Криму [2]. А.С. Слепокуров запропонував розглянути сучасні тенденції у науково-технічній і інноваційній діяльності в світі, державах СНГ і в Україні, сформулював поняття суті інноваційної політики країни, тобто інтеграція науки, виробництва і споживання [3, с. 79].

Вивчення опублікованих наукових робіт з проблеми розвитку в туристко-рекреаційному комплексі, методичних розробок і практичних рекомендацій підтверджує, питання розробки і впровадження нововведень в туристко-рекреаційний комплекс досліджено недостатньо, що негативно позначається на розвиток даної сфери. Тому рішення даної проблеми в туристко-рекреаційному комплексі в даний час має особливу актуальність.

Мета статті – дослідження особливостей та перспектив розвитку інновацій в рекреаційно-туристичному комплексі Криму.

До теперішнього часу опублікована безліч документів, що стосуються, програм розвитку Криму розроблених представниками органів влади і управління, установами, і іноземними експертами. Виходячи з цільових установок дослідження - найбільший інтерес для нас представляє розвиток рекреаційно-туристичного комплексу Криму на основі інновацій. В першу чергу слід зазначити, що головну роль в розвиток рекреаційно-туристичного комплексу Криму відводиться державі. Стратегічною метою політики держави в реформуванні рекреаційно-туристичної сфери на нашу думку є створення конкурентоспроможного на світовому ринку рекреаційно-туристичного комплексу, що забезпечує ефективне відтворення трудових ресурсів. Досягнення цієї мети припускає здійснення наступних мір по наступних напрямках [4, с. 5-6]:

1. Проведення повної інвентаризації об'єктів рекреаційно-туристичної сфери.
2. Визначення ролі держави в регулюванні ринку рекреаційно-туристичних послуг і сприяння становленню недержавних інститутів саморегулювання учасників ринку рекреаційно-туристичних послуг.
3. Сприяння формуванню ринку рекреаційно-туристичних послуг, зокрема шляхом лібералізації ринку санаторно-оздоровчих послуг, усунення бар'єрів на шляхи розвитку курортної справи, сприяння конкуренції.
4. Забезпечення рівноправ'я рекреаційно-туристичних організацій всіх форм власності, зокрема, в частині доступу до державного фінансування санаторно-курортних н оздоровчих заходів.
5. Сприяння в поліпшення стратегії маркетингу і просування рекреаційно-туристичних послуг на внутрішньому і міжнародному ринках, а тому числі, шляхом адаптації маркетингових стратегій і механізмів до сучасної міжнародної практики надання рекреаційно-туристичних послуг.

Самостійно, без допомоги держави, рекреаційно-туристичний комплекс стійко розвиватися не зможе. Як пріоритетні з урахуванням наявних ресурсних передумов, спеціалізації туристсько-рекреаційного комплексу Криму і тенденцій, що склалася, на ринку рекреаційних послуг повинні розглядатися лікувальний, оздоровчий, спортивний і екологічний туризм.

1. Лікувальний і оздоровчий туризм. Наявність в регіоні унікальних гірських ландшафтів, а також обширної бальнеологічної бази зумовлює сприятливі можливості для розвитку оздоровчого туризму.

Для Криму перспективно і розвиток оздоровчого туризму в його предгірній, гірській, степовій зонах. Реалізація даного пріоритету припускає реконструкцію всієї Системи інфраструктури, що склалася (дорогі, підйомники; водопостачання, каналізація, енергопостачання і ін.). Особлива увага також повинна бути приділена формуванню комплексних туристичних маршрутів.

2. Спортивний туризм. Спортивний туризм в Криму з'явився в кінці XIX століття. Тому такий багатий спектр його видів. Пішохідний туризм, кінний, спелеотуризм, скелелазіння, аквалангізм і підводне орієнтування, підводне полювання, спортивне орієнтування, планеризм - вперше в колишньому СРСР з'явилися саме в Криму, що робить півострів привабливим ще і з погляду історії розвитку різних видів туризму.

Крім відомих всім приморських південнобережних міст і селищ, розвиваються такі регіони, як побережжя Тарханкута і Казантіпа – центрів розвитку туризму, пов'язаного з підводними видами спорту (підводні плавання, орієнтування, охота і фотографія). Кліматичні і гідрологічні умови сприяють тут розвитку серфінгу і парусних видів спорту.

Загальноновизнаю Меккою для пішохідних спортивних туристів сталі околиці міст Бахчисараю і Белогорська. Мова йде, перш за все, про печерні міста району Бахчисараю і Білої скелі під Белогорськом. Для Криму характерна наявність величезної кількості природних об'єктів, що мають спортивно-туристичний інтерес. В більшості випадків як стоянки можна використовувати найближчі туристичні притулки, турбази, готелі або зупинятися у приватних домовласників.

3. Екологічний туризм. Один з найперспективніших видів туризму у всьому світі. Число його поклонників росте повсюдно з кожним роком. Цей вид туризму повертає утомленим від міст людям сили і енергію під час спілкування з природою і спостереження за нею. Крім того, він стимулює збереження навколишнього середовища, роблячи такий вид туризму вигідним для місцевих жителів.

По деяких оцінках, екотуризму вже припадає на частку до 20% всього ринку світового туризму. Бурхливий ріст екотуризму в світі впродовж останніх десятиліть пояснюється не тільки погіршенням навколишнього середовища, але і все великим «окультуренням» популярних районів відпочинку - гірських курортів, побережжя моря і так далі [4, с. 64].

Спонукальним механізмом розвитку інновацій, в першу чергу, є ринкова конкуренція. Тому, головне завдання сьогодні - інноваційне оновлення рекреаційно-туристичного комплексу, - виступаюче, кінець кінцем, основою підйому конкурентоспроможності. Проте намагатися зачіпати всі галузі без виключення і упроваджувати все наявні інновації - не вихід. Необхідно визначити пріоритетні напрями інноваційного розвитку, де є наукові розробки і заділи, які можуть забезпечити міцні позиції на світовому ринку.

Оскільки мова йде про комплексі, то виходячи з цільової установки дослідження, особливий інтерес для нас представляють наступні, на наш погляд, пріоритетні ланки рекреаційно-туристичного комплексу: природно - ресурсна база, охорона здоров'я, наука, соціально-культурний сектор, обслуговуюча інфраструктура.

Таким чином, стратегія розвитку санаторно-курортного комплексу повинна виходити у взаємозв'язки наступних чотири домінантами, причому всі вони знаходяться в тісному взаємозв'язку:

1. Впровадження нового товару, тобто товару з яким споживачі ще не знайомі, або новому різновиду якогось товару.

2. Впровадження нового способу (методу) виробництва.

По даному напрямку необхідне здійснення інноваційного процесу, перш за все, в наступних напрямках:

вивчати стан і розробляти інноваційні заходи по оздоровленню, відтворенню і раціональному використанню природних лікувальних ресурсів;

розробляти інноваційні концепції раціонального природокористування;

проводити наукову оцінку сучасного стану поверхневої і підземної гідросфери і розробляти інноваційні заходи по їх збереженню;

розробляти нові методи курортного лікування і підвищення ефективності використання природних лікувальних чинників в системі оздоровлення людини.

3. Відкриття нового ринку, тобто ринку, на якому дана галузь даної країни раніше не була присутня, незалежно від того, чи існував до цього цей ринок або його не було.

4. Оволодіння новим джерелом сировини або напівфабрикатів незалежно від того, чи існувало вже це джерело або ж він тільки що був створений.

Особливу увагу слід приділяти розробці нових методів лікування заснованих, перш за все, на рекреаційних ресурсах.

На сьогодні в Україні, з одного боку, існує традиція академічної школи фізіотерапії, курортології та відновлювальної медицини і великий науково-практичний досвід в галузі санаторно-курортного лікування. З іншого боку – починається розвиток нових напрямків оздоровчої і профілактичної медицини, в які інвестуються значні кошти. В Криму, як і в усьому світі, зростає популярність SPA. SPA – термін, що широко використовується на Заході, який визначається в академічних словниках як «курорт або природне джерело термальної чи мінеральної води, яка застосовується для пиття та купання з метою оздоровлення і лікування різноманітних хвороб» [5, с. 65].

В умовах існуючої нормативної і матеріально-технічної бази (рис. 1) в Україні природним в рамках розвитку SPA є створення мережі Wellness –центрів (Центрів Здоров'я) і SPA-центрів естетичного або оздоровчого типу, а також кабінетів і відділень SPA (SPA-зона), у складі сучасних оздоровчо-реабілітаційних комплексів.

Основні переваги: можливість проведення кліматотерапії, ландшафтотерапії, геліотерапії, використання природного лікувального ресурсу – мінеральні або грязьові джерела, море і так далі,

організації SPA-туризму і медичного туризму, можливість проведення комплексного обстеження стану пацієнта [5, с.68].

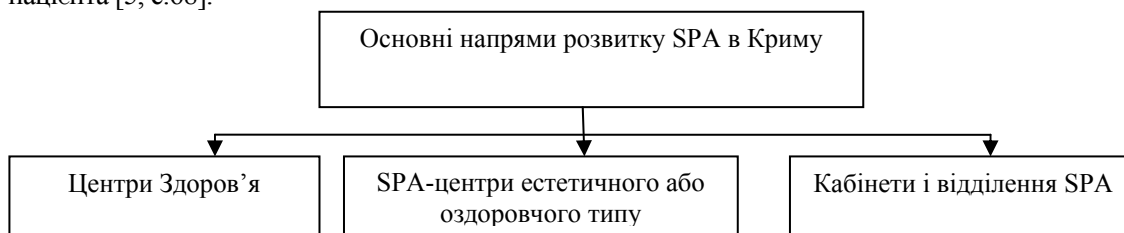

Рис. 1. Основні напрями розвитку SPA в Криму

Прикладом перспективного вітчизняного SPA - курорту є Трускавець, розташований у передгір'ї Східних Карпат. Його особливістю є те, що, крім лікування, тут пропонуються оздоровлення та SPA -програми, спрямовані на омолодження та очищення організму людини.

Кожна з методик SPA, яка впливає на організм людини, природно повинна мати свої показання і протипоказання. Багато методів, що застосовуються в SPA, носять холистичний характер і адресовані різним функціональним системам організму в їх тісній інтеграції. Проте, більшість з методик, що застосовуються в SPA мають цілеспрямований вплив, який сприяє корекції функціонального стану, або загартовує ту чи іншу систему організму. Стандартизація і науковий підхід дозволить підвищити можливості застосування SPA - процедур у санаторно-курортних закладах і їх ефективність.

Перспективним для розвитку SPA - курортів в Криму є створення концепцій "етнічного SPA". Прикладами успішних концепцій є система тайландського SPA, аюрведичних SPA -центрів, таласотерапевтичних SPA.

Основним завданням розвитку рекреаційного комплексу Автономної Республіки Крим є формування конкурентоспроможного турпродукту і курортних послуг на основі ефективного використання курортно-туристського потенціалу автономії, а також забезпечення соціально-економічних інтересів та екологічної стійкості в регіоні.

Особливу увагу слід приділяти розробці нових методів лікування заснованих, перш за все, на рекреаційних ресурсах. Тому у роботі було запропоновано розвивати SPA - курорти. В Криму, як і в усьому світі, зростає популярність SPA. SPA – комплекс фізіопрфілактичних процедур, в яких використовують природні лікувальні ресурси у поєднанні з психотерапевтичними методами, в умовах підвищеного комфорту пацієнта.

З проведенням SPA - програм з використанням готових оздоровчих SPA -засобів, розвиваються такі SPA - напрямки, як: таласотерапія, винотерапія, ароматерапія, бальнеотерапія, фанготерапія, апітерапія, галотерапія, стоун-терапія. Розмаїття і унікальне поєднання природних ресурсів курорту може послужити базою для створення обґрунтованих SPA -методик, програм і концепцій відпочинку, оздоровлення і естетики в санаторно-курортному SPA. Тому треба розвивати такий вид відпочинку і оздоровлення, як SPA. Також SPA необхідно розвивати, впроваджувати нові види SPA процедур, вкладати інвестиції та ін. Також в даній роботі було вказана стратегія розвитку цього виду відпочинку. Таким чином, в Криму є всі підстави для вдалого здійснення інноваційної діяльності. Доказом цього є Закони України, які регулюють інноваційну діяльність, також багатий вибір рекреаційних ресурсів в Криму, які можна використовувати в подальшій діяльності населення.

Література

1. Багров Н.В. Новые подходы к использованию рекреационного потенциала Крыма / Н.В. Багров, Л.А. Багрова // Материалы междунар. конф. «Проблемы экологии и рекреации Азово-Черноморского региона», Симферополь, 1995 – С. 212 – 218.
2. Герцен А.Г. Перспективы туризма в Крыму / А.Г. Герцен, Ю.М. Могарычев. – С.: Таврия, 2006. – 230с.
3. Слепокуров А.С. Геоэкологические и инновационные аспекты развития туризма в Крыму. Научно-практический дискуссионно-аналитический сборник. Выпуск 10: Состояние окружающей среды и природных ресурсов в Автономной Республике Крым. – С.: Таврия, 2008. – 300с.
4. Андрущенко К.А. Наукові основи кластеризації в сфері туризму / К.А. Андрущенко, Д.М. Стеченко. - К.: Вид-во "КУТЕП", 2004. – 220с.
5. Курорти та санаторії України [науково-практичний довідник] / за ред. проф. К. Д. Бабова, проф. В.В. Жова. – К.: «Фол грант», 2009. - 432 с.

Рецензент докт. экон. наук, профессор О.М. Клейменов